Vedlegg 11, 28. januar 2006

VERDENS MEST UETISKE STATSFOND?

Eksempler på Etikkrådets vurderinger og mangel på vurderinger i Jens Stoltenbergs andre statsministerperiode, fra 2005 til 2013, og deretter fra 2021. En liten håndfull eksempler på investeringer i strid med folkeretten.

Oljefondet ble opprettet i 1998, for å forvalte oljeformuen på vegne av Finansdepartementet. Det het den gangen Statens Petroleumsfond, og hadde ved starten 113 millarder kroner. 40% av fondet skulle bestå av investeringer i aksjer. I 2004 etableres det etiske retningslinjer, og et Etikkråd blir etablert i november. De første årene var Finansdepartementet mottaker av tilrådingene.

Om kriterier for utelukkelse eller observasjon av selskaper basert på adferd lød det i forskiften:

§ 3. Kriterier for atferdsbasert observasjon og utelukkelse av selskaper

Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for:

- grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene som for eksempel drap, tortur, frihetsberøvelse

- alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner

- andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer

§ 5. Etikkrådets arbeid med råd om observasjon og utelukkelse

(1) Etikkrådet skal løpende overvåke fondets portefølje, jf. § 1 andre ledd, med sikte på å avdekke om selskaper medvirker til eller selv er ansvarlig for produksjon eller atferd som nevnt i § 2 og § 3.

Praktiseringen av de etiske retningslinjene

Det er verd å merke seg at ordlyden ikke er at det skal være bevist at et selskap medvirker til lovbrudd – det er tilstrekkelig at det er en risiko for lovbrudd.

Basert på ordlyden i disse etiske reglene, skulle Petroleumsfondet ikke kunne vært investert i noen selskaper som leverte til Israel, hverken i militær eller sivil kapasitet.

I 2005 hadde Etikkrådet et fokus på land og selskaper som produserte klasevåpen. Bruken av disse mot sivile er krigsforbrytelser, og det er påvist at Israel har brukt dem mot Gaza og mot Libanon.

Så i 2005 tilrådet Etikkrådet uttrekk fra syv selskaper som produserte klasevåpen. Sammen med tilrådingen 15. juni leverte de en beskrivelse av hvor umenneskelig klasevåpen er i bruk mot sivile, sammen med et grundig belegg for de selskapene som produserte dem.

Etikkrådet tilrådet utelukkelse av selskapene:

- General Dynamics Corporation
- L3 Communication Holdings (L3 Harris)
- Raytheon Co
- Lockheed Martin Corp
- Alliant Techsystems Inc
- EADS Co (European Aeronautic Defence and Space Company)
- Thales

Regjeringen Stoltenberg, som kom til makten i oktober 2005, fulgte tilrådingene fra Etikkrådet, ifølge Etikkrådet sin årsmelding for 2006.

Men våren 2006 ga en stor utfordring for Etikkrådet da det kom til investeringer i israelske selskaper og selskaper som leverte til Israel, skriver de i årsmeldingen. Mellomkirkelig råd hadde sendt et brev til Petroleumsfondet, og bedt dem vurdere å trekke seg ut av selskaper som bidro til byggingen av muren og Israels ulovlige okkupasjon av Palestina. Petroleumsfondet hadde på det tidspunktet, i februar 2006, aksjer i 3 - tre - israelske selskaper. De hadde imidlertid aksjer i en lang rekke andre selskaper, som leverte våpen og annet som bidro til å gjøre Israels okkupasjon mulig.

Etikkrådets leder Gro Nystuen og rådets sekretariat hadde 21. mars et møte med generalsekretær Olav Fykse Tveit og to andre fra Mellomkirkelig råd.

I møtet kan en utfra årsmeldingen for 2006 lese at Mellomkirkelig råd ikke fikk noe gehør i møtet med Etikkrådets leder. Det fremgår at Etikkrådets generelle vurdering ble formidlet til Mellomkirkelig råd:

"Etikkrådet har ikke funnet grunnlag for å anbefale uttrekk av selskaper på grunn av deres virksomhet i Israel eller i områder under israelsk okkupasjon. Dette gjelder både for de israelske selskapene i fondet og utenlandske selskaper med virksomhet i dette området".

Dette synspunktet har vi hørt gjentatte ganger i første halvdel av 2025, fra Jens Stoltenberg, fra landets fremste talerstol, i Stortinget.

Men Nystuen, som er jurist, ga også en tolkning av når uttrekk ville bli nødvendig:

«En vurdering av selskapers eventuelle medvirkning til brudd på etiske normer må avgrenses til å gjelde selskaper som selger materiell med kunnskap om at dette utelukkende vil bli brukt til ulovlige eller uetiske handlinger». Årsmeldingen 2006.

Denne høye listen vil gjøre ethvert uttrekk nesten umulig. Standpunktet som Etikkrådet la frem i 2006 brøt fundamentalt med fondets etiske regler. En må da legge til grunn at det kom fra høyeste hold. Om det ikke gjorde det, måtte statsminister Jens Stoltenberg ha gjort klart at Etikkrådet hadde en helt feilaktig oppfatning av fondets etiske regler.

Fra Etikkrådet definerte sitt syn i 2006, kan det slås fast at fondets etiske regler ikke har vært en rettesnor for Etikkrådet i vurderinger som gjelder Israel.

I samme årsmelding skriver Etikkrådet at de har vurdert Caterpillar, men funnet at selv om selskapet bidrar til Israels krigsforbrytelser ved rasering av palestinske boliger, så ser de ingen grunn til at Petroleumsfondet skal trekke seg ut av selskapet.

Fondet trakk seg ut av Caterpillar i august 2025. Da hadde Caterpillar gjort det samme som de gjorde i 2006, bare i nitten år til. Staskassen tjente grovt på Israels krigsforbrytelser mot palestinske borgere på Vestbredden i de årene.

Vi kan legge til grunn at Finansminister Kristin Halvorsen, som formelt hadde ansvar for Petroleumsfondet, i 2006 hadde blitt helt vingeklippet av sin sjef, statsminister Jens Stoltenberg, i alt som handlet om Israel og Palestina. Det kan dermed legges til grunn at alt som Oljefondet gjorde i disse årene av investeringer som bidro til Israels forbrytelser, er hans ansvar.

Et utvalg av andre beslutninger

Sommeren 2006 angrep Israel sør-Libanon med om lag fire millioner klasebomber, i løpet av 34 dager, meldte FN.

I tillegg til de syv selskapene Etikkrådet hadde rådet om i 2005, hadde de i 2007 funnet to til: sør-koreanske Hanwha Corp, og tyske Rheinmetall. Norges Bank tilskrev selskapene og spurte om de produserte klasevåpen. Hanwha Corp svarte høflig og bekreftende tilbake at det gjorde de. Hanwha Corp ble da utestengt.

1) Om Rheinmetall

Etikkrådet hadde bevis for at Rheinmetall produserte klasevåpen. *Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI)* hadde testet flere klasebomber, og kunne bekrefte at det var Rheinmetall som produserte disse.

Rheinmetall svarte ikke på henvendelsen, og Etikkrådet tilrådet dermed uttrekk.

Etter tilrådingen kom det imidlertid et svar fra Rheinmetall, hvor de skrev at de ikke produserte klasevåpen.

Etikkrådet sendte dermed i september 2007 et nytt brev til Finansdepartementet, hvor dette ble opplyst. Rådet skriver at opplysningene er motstridende. De viser til at den tyske regjeringen redegjorde for klasevåpen i en spørretime i det tyske Bundestag 15. mai 2007, på spørsmål fra De Grønne:

> *«Hersteller für die Submunition DM 1383 ist die Firma Rheinmetall. Die Submunition DM 1385 wurde von der Firma IMI aus Israel nach deutschen Vorgaben produziert».*

Oversatt:

> *«Produsenten av submunisjonen DM 1383 er firmaet Rheinmetall. Submunisjonen DM 1385 blir produsert av selskapet IMI (Israel Military Industries) i Israel etter tyske spesifikasjoner».*

Submunisjon er de små sprenglegemene – bomblets - som inngår i en klasebombe. Det er disse som spres over et stort område, og tar liv i mange år etter at en krig er over.

Etikkrådet hadde også fått i hende en reklamebrosjyre som Rheinmetall hadde delt ut på en våpenmesse i Bahrain i februar 2007. Der er selskapets klasevåpen beskrevet i tekst og bilder, kalt "155 mm bomblet projectile".

Til tross for at de hadde fakta for det motsatte, valgte Etikkrådet ved daværende leder Gro Nystuen å tro på ordene til klasebombeselskapet, og konkluderer:

«Særlig har kopien av selskapets egen produktkatalog og uttalelsen fra den tyske regjering ***klart indikert at selskapet faktisk produserer klasevåpen.*** *Etikkrådet* ***legger imidlertid mest vekt på*** *den informasjonen som selskapet kom med i form av e-post den 28.august. d.å., og finner det med dette godtgjort at selskapet ikke lenger produserer klasevåpen».*

Regjeringen Stoltenberg offentliggjør i januar 2008 at de vil følge Etikkrådets nye tilråding: «På bakgrunn av Rheinmetalls svar, og ytterligere undersøkelser som Etikkrådet har gjort.»

Det er ikke en helt presis opplysning. Der er ingen andre undersøkelser Etikkrådet har gjort. Rådets årsmelding for 2007 gjengir det samme som i tilrådingen, og har ingen andre opplysninger enn eposten fra selskapet. En nærmere undersøkelse ville ha avdekket at Rheinmetall hadde produsert klasebomber sammen med det israelske IMI helt fra 1996. Berlin Information Senter for Transatlantic Security opplyste 2022 i at Rheinmetall inngikk i en joint venture med IMI i 1996, om produksjonen av 155 mm cargo-ammuntion, inkludert klasebomber.

Andre som har vurdert Rheinmetall har kommet til det åpenbare, at de fortsatt produserte klasevåpen, på det tidspunktet da det norske Petroleumsfondet la til grunn at de ikke gjorde det - og i mange år etterpå. (Det legges her til grunn at det å levere til den israelske staten og det å levere til israelske våpenselskaper som leverer til den israelske staten, går ut på ett).

IMI Systems, som Rheinmetall var i kompaniskap med, ble i 2019 kjøpt opp av det israelske våpenselskapet Elbit. Ved oppkjøpet i 2019 opplyste Elbit at de ikke skulle produsere klasevåpen lengre.

Investeringsfondet til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) skriver i 2021 at de har liten tro på en uttalelse fra Elbit. KLP fant gjennom egne undersøkelser i 2021 at IMI Systems, nå Elbit, da fortsatt produserte klasevåpen. Elbit er Israels største private våpenselskap, og ett av verdens mest beryktete. Elbit ble utelukket av Oljefondet i 2009. Finansminister Kristin Halvorsen sa at "Vi kan ikke være investert i det selskapet lengre". Hun fikk gjennomslag, og Elbit har aldri kommet inn igjen senere.

Fondet har imidlertid kjøpt seg inn i en lang rekke av samarbeidspartnere til Elbit, en enda lengre rekke av selskaper som leverer til Elbit, og har kjøpt seg stort opp i selskapene som eier Elbit. Regjeringen har gitt tillatelse til at norske våpenprodusenter inngår i samarbeid med selskaper som samarbeider med Elbit.

Rheinmetall har spesialisert seg blant annet i 155 mm artilleri-granater, som er de vanligste til bruk både for klasebomber og for hvitt fosfor-bomber. Både Rheinmetall og Elbit er beryktet for å ha produsert begge disse ulovlige bombene.

Rheinmetall har erklært at de ikke lenger produserer klasevåpen, på sin egen nettside. Erklæringen er ikke datert, men Business and Human Rights Center antar at det må ha vært i juli 2024, da erklæringen ikke var der tidligere enn det.

Rheinmetall inngikk i 2023 i en ny joint venture med Elbit om å utvikle nye 155 mm artillerigranater. I erklæringen fra 2024 hevder Rheinmetall at de heller ikke produserer hvitt fosfor-bomber lengre. Det er omfattende kunnskap om at Israel har brukt hvitt fosfor-bomber både i Gaza og i Libanon – se lengre ned. Amnesty International har også bevis for at Elbit produserer hvitt fosfor-bomber, og at disse er brukt mot Gaza etter 7. oktober 2023.

Å legge til grunn Rheinmetalls ord i en epost i 2007: «Vi lager ikke sånne ting», på tross av viten om det motsatte, er forbi amatørmessig og naivt. Det er å legge til grunn noe en vet ikke er sant.

Hvorfor et etikkråd skulle gjøre det, er et viktig spørsmål å stille, til daværende leder Gro Nystuen.

Om toppsjef Jens Stoltenberg hadde ønsket en profesjonell behandling av Etikkrådet, kunne han aldri ha akseptert så tynn begrunnelse som at «De sa de ikke gjør det mer».

Etikkrådet sa at dersom det skulle komme nye opplysninger om Rheinmetall, vil de vurdere selskapet på nytt igjen. Det har de aldri gjort. Og i juli 2010 godkjente regjeringen Stoltenberg at Rheinmetall fikk kjøpe det norske våpenselskapet Simrad Optronics. Rheinmetall ble dermed etablert med fabrikk på norsk jord, på Nøtterøy. Straks etter, den 10. oktober 2010, godkjente regjeringen også at Rheinmetall kunne inngå i kompaniskap med norskeide Kongsberg om våpenproduksjon.

Etter to år med teppebombing i Gaza har våre regjeringstopper ikke på noe tidspunkt vurdert denne bombeleverandøren på nytt igjen. FN ved Francesca Albanese har direkte oppfordret Jens Stoltenberg til å trekke Oljefondet ut av dette selskapet. Stoltenberg svarte tilbake til henne at vi ikke er investert i noen selskaper som bryter folkeretten.

Rheinmetall er i dag det aller største våpenselskapet i Tyskland. De 81 millionene fondet hadde i Rheinmetall i 2007, har med årene økt til dagens atten milliarder.

Det er utvilsomt at Rheinmetall er blant verdens største bidragsyterne til Israels krigsindustri (se vedlegg 9), utenom de amerikanske. Oljefondets investeringer i selskapet fra 2007 har vært en mangeårig, vedvarende og utvilsom økonomisk og politisk oppmuntring og støtte til Israels krigsforbrytelser. Med den enorme økningen i investeringer etter 7. oktober 2023, er det også oppmuntring og støtte til folkemord.

2) Om Hanwha Corp

Etter at Oljefondet fulgte Etikkrådets råd og utelukket Hanwha Corp i 2007, har fondet blitt værende i og kjøpt seg opp i **11 datterselskaper** av Hanwha Corp. Det er meget mulig at jurister kan hevde at det ikke er ulovlig eller straffbart å kjøpe seg inn i 11 datterselskaper av et moderselskap som produserer klasevåpen. Men det straffbare forholdet i vår sak er politisk og moralsk støtte til folkemordet. Når et et selskap blir utelukket fordi det produserer klasevåpen, og har omfattende leveranser av ulike våpen til Israel, kan det bare bli oppfattet som en oppmuntring og støtte at Oljefondet investerer i 11 av selskapets døtre.

Oljefondets investeringer i Hanwha har vært og er enorme. Oljefondet hadde 22 millioner kroner i datterseslskapet Hanwha Aerospace i 2007, Det har økt til 3,1 milliarder kroner i 2025.

22. oktober i 2021 meldte Janes at Hanwha hadde inngått i joint venture med israelske Elbit Systems og Elta Systems.

Oljefondet hadde en liten post på fire millioner kroner i Hanwha Solutions Corp i 2007. Den hadde økt til 480 millioner da Trygve Slagsvold Vedum ble finansminister 14. oktober i 2021. Etter at Hanwha Corps samarbeid med Elbit var blitt kjent, økte fondet investeringen i bare det ene datterselskapet til 1,4 milliarder i 2022.

Norges Banks oversikt over Hanwha har poster med tolv ulike grener av selskapet.

Det er utvilsomt at Hanwha Corp er en betydelig bidragsyter til Israels folkemord, og at de massive investeringene i datterselskapene er en medvirkning til Israels forbrytelser.

Konvensjonen mot klasevåpen - 2006

Mens regjeringen Stoltenberg godkjente omfattende investeringer i klasevåpenprodusenter, tok utenriksminister Jonas Garh Støre initiativ til en verdensomspennende konvensjon mot klasevåpen høsten 2006. Det var svært vellykket. 107 land hadde signert i 2008. Konvensjonen trådte i kraft i 2010, og forbud mot klasebomber ble vedtatt i FN. Prosessen som ledet til konvensjonen har fått navnet «The Oslo Process», og omtales som «en diplomatisk prosess i 2007-08, på initiativ av Norge, som ledet til opprettelsen av konvensjonen». Norge fikk med det et positivt omdømme som forkjempere for en klasebombefri verden. Etikkrådets leder Gro Nystuen skrev bok om konvensjonen: "Convention on Cluster Munitions - A Commentary", utgitt på Oxford University Press. Den kan kjøpes på Bokkilden for 5157 kroner.

Konvensjonen ble innkorporert i norsk lov. Klaseammunisjonsloven (Lov om gjennomføring av Konvensjonen om klaseammunisjon) trådte i kraft i 2010. Den forbyr produksjon, bruk, anskaffelse, lagring og overføring av klaseammunisjon. Det forhindret ikke at Oljefondet fortsatte å investere i selskaper som produserte klasevåpen - i mange år etter at forbudet trådte i kraft.

Andre selskaper i varmen

United Technologies Corp.

Etikkrådet tilrådet uttrekk fra United Technologies Corp i 2007, på grunn av at de produserte kjernevåpen. I november 2009 trakk de tilrådingen tilbake, og begrunnet det med at selskapet ikke gjorde det lengre. Ingen annen vurdering av selskapet ble gjort.

United Technologies Corporation var på dette tidspunktet moderselskapet til Pratt & Whitney, som lager flymotorer. Selskapet merget i 2020 sammen med Raytheon, og ble til RTX. Pratt & Whitney har vært leverandør til Israel Air Force siden 1947.

I 2005 fikk Pratt & Whitney en ti år lang kontrakt på vedlikehold av motorene i Israeli Air Forces F-15 og F-16 bombefly. Disse ble brukt i Israels brutale angrepskrig mot Gaza i 2008.

Israels krig mot Gaza i 2008: 1400 palestinere drept, hvorav 960 sivile, 315 barn. 5300 palestinere ble såret, 100.000 hjemløse. 13 israelere mistet livet.

Gahr Støre om krigen i 2008: Israel har rett til å forsvare seg

Etikkrådet gjorde ingen vurdering av selskapet i forhold til reglene om adferd – som at de året før hadde bidratt til en krig som innebar grove forbrytelser mot menneskeheten.

Etikkrådet hadde helt uten noen dokumentasjon fått inntrykk av at selskapet ikke lenger produserte kjernevåpen. Norges Bank kontaktet selskapet med spørsmål om det medførte riktighet. Selskapet verdiget ikke banken med et svar.

Etikkrådet skriver da at de likevel ønsker å tilbakekalle utestengelsen:

«Etikkrådet har kontaktet selskapet for å få bekreftet at virksomheten som dannet grunnlag for selskapets utelukkelse, nå har opphørt. ***Selskapet har ikke ønsket å kommentere dette forholdet nærmere. Etikkrådet anser det likevel som godtgjort*** *at grunnlaget for utelukkelse av United Technologies Corp. ikke lenger er til stede».*

Selskapet har fortsatt å produsere kjernevåpen, i alle disse årene, og merget i 2020 med Raytheon, og ble dermed ett av verdens største våpenselskaper. United Technologies Corp har vært en fast leverandør til Israels mange krigføringer.

Selskapet som nå er en del av RTX, er fortsatt produsent av kjernevåpen. De er på FNs ti på topp liste over selskaper som forsyner Israels folkemord. De er på listen over selskaper som Francesca Albanese spesifiserte for Jens Stoltenberg. Han har ikke gjort noe for å trekke Oljefondet ut av selskapet, til tross for deres mangeårige krigsforbrytelser.

Vi mener at United Technologies Corp medvirket til krigsforbrytelser ved bistand til Israels krigføring mot Gaza i 2008, og at de gjorde det fortsatt da Etikkrådet tilrådet å ta dem inn igjen. Tilrådingen uten svar fra selskapet fremstår å være mot bedre vitende, og vi legger til grunn at det må ha vært på bestilling fra ansvarlig hold.

Oljefondets investering da de ble utestengt i 2005, var 690 millioner kroner. Det har i dag økt til en investering i RTX på 30,8 milliarder kroner. At Jens Stoltenber ikke har trukket fondet ut av dette selskapet, og i tillegg har skjermet RTX for uttrekk, er medvirkning til folkemord.

En av verdens mest beryktete hvitt fosfor-produsenter

Monsanto India

En av de mest omfattende begrunnelser for uttrekk finner vi i Etikkrådets tilråding om uttrekk fra Monsanto India i 2006, for «uakseptabel risiko for medvirkning til de verste former for barnearbeid». Begrunnelsen er i tilrådingen fra side 17 til 33. Den var veldig grundig.

Rådet ble ikke fulgt av Finansdepartementet. 10. juni 2008 leverte Etikkrådet da inn en ny tilråding, hvor de hadde revurdert og ville i steden råde fondet til å opprettholde investeringen i Monsanto.

Etikkrådet skriver i 2008:

«Etikkrådet skal ta stilling til om investeringen til Statens pensjonsfond – Utland i selskapet Monsanto Co. fortsatt kan sies å utgjøre en uakseptabel risiko for fondets fremtidige medvirkning til uetiske handlinger».

De konkluderer med at selskapet fortsatt praktiserer de verste former for barnearbeid, men har blitt litt bedre siden sist, og at de derfor vil trekke tilbake rådet om utestengelse. Ingen andre vurderinger av selskapet Monsanto Co ble gjort, hverken i 2006 elller i 2008. De skriver at de vil fortsette å følge nøye med på selskapet. Det kan de ikke ha gjort, på noe tidspunkt.

Monsanto India var et heleid datterselskap av amerikanske Monsanto Co, en av verdens største kjemikalieprodusenter, og en av verdens verste forurensere. De var beryktet leverandør av Agent Orange til USA gjennom Vietnam-krigen. Det var et kreftfremkallende stoff som ble sprayet mot vietnamesiske landsbyer fra amerikanske helikoptre. Mens Etikkrådet rådet til uttrekk kun for barnearbeid i 2006, hadde vietnamesiske ofre en rettssak mot Monsanto for å ha levert Agent Orange til USAs krigføring.

I 2006, mens Finansdepartementet skulle vurdere Etikkrådets tilråding, brukte Israel bomber med hvitt fosfor mot Libanon. Det innrømmet de i 2006.

Monsanto var den gangen en av verdens største produsenter av hvitt fosfor, og hovedleverandør til US Army, via Israel Chemical Limited (ICL). Det er et israelsk selskap, men har et hovedkvarter i St. Louis i USA.

ICL Group og Monsanto Co

Oljefondet kjøpte seg inn i ICL Group i 2006. De har i dag 1,4 milliarder i ICL Group pr. 30. juni 2025. Det har aldri vært under observasjon for noen adferd.

Human Rights Watch gjorde en grundig undersøkelse av Israels krig mot Gaza i 2008-2009: Fuelling Conflict, Foreign Arms Supplies to Israel/Gaza. De slår fast at Israel brukte hvitt fosfor-bomber mot sivile.

New Zealands statlige investeringsfond, the New Zealand Superannuation Fund, undersøkte Israels bruk av hvitt fosfor i krigen mot Gaza i 2008-2009. Det var for å vurdere uttrekk fra selskaper som bidro til produksjonen av hvitt fosfor-bomber.

https://nzsuperfund.nz/public/assets/Disclosures/Official-Information-Act-Requests/OIA-2018-19/OIA-Response-Israeli-Investments-Appendix-I.pdf

De rapporterer at hvitt fosfor-bomber ble brukt mot UNRWAs anlegg i Gaza, mot Al Quds-sykehuset og mot Al Wafa-sykehuset. I samme rapport oppgir de at ICL har vært hovedleverandør av hvitt fosfor til US Army i årene 2008 til 2013. Og at den eneste levrandøren av hvitt fosfor til ICL som US Army vil oppgi, er Monsanto.

Forensic Architecture har på vegne av menneskerettsorganisasjonen Yesh Gvul utført en undersøkelse av Israels bruk av hvitt fosfor under krigen mot Gaza 2008-2009. (Yesh Gvul er en israelsk organisasjon som er imot okkupasjonen, som ble etablert i 1982). De har også analysert filmopptak av bombeangrepene i Gaza med hvitt fosfor.

Vi mener at Monsanto og ICL Group var medvirkende til krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten i 2006 og i 2008, ved at deres produkter ble brukt mot sivile i Gaza og i Libanon. Særlig Monsanto var så beryktet at dette måtte banken hatt kjennskap til. Vi må anta at det har vært et ønske fra ansvarlig hold å være investert i et selskap som bidro til Israels hvitt fosfor-bomber mot sivile. Det innebærer dermed medvirkning til Israels krigsforbrytelser.

Under Støre-regjeringen

Vi spoler her frem til etter at Ap kom til makten igjen i 2021.

Menneskerettsorganisasjonen Al Haq sendte 8. april i 2025 rapport til FN-rapportør Francesca Albanese om Israels bruk av kjemiske våpen i Gaza. Corruption Tracker har tidligere rapportert om Israels bruk av hvitt fosfor-bomber. I Gaza har det vært brukt etter 7. oktober 2023. I rapporten til Albanese navnga Al Haq de tre produsentene:

«The three main corporations that supply white phosphorus should be sanctioned and prevented from producing and selling the weapon, especially to Israel and states which commit grave violation in its use. The three corporations are: Israel Chemical Limited (ICL), Monsanto (Bayer) and Pine Bluff Arsenal».

Pine Bluff Arsenal er heleid av US Army.

General Dynamics

Amnesty International har rapportert at ICLs med-produsent av hvitt fosfor-bombene som Israel brukte mot Gaza i 2023 er blant andre General Dynamics. Oljefondet hadde 8,3 milliarder kroner i GD i 2024.

Monsanto – nå Bayer

Det tyske selskapet Bayer kjøpte Monsanto i 2018. Oljefondet hadde 250 millioner kroner i Monsanto i 2004, som hadde økt til 3,2 milliarder i 2017. Da Bayer kjøpte Monsanto, overtok de også ansvaret for tre gigant-søksmål mot selskapet, (PCB og Dicamba pesticider og kreftfremkallende Roundup).

Flere har undret seg over hvorfor Bayer ville overta et selskap med et så frynsete rykte, men det dukket snart opp opplysninger om at Bayer hadde selv en forhistorie som tok seg dårlig ut i dagens lys: Under andre verdenskrig var Bayer en del av IG Farben, som produserte Zyklon B-gassen som nazistene brukte til å ta liv i konsentrasjonsleirene. Det er også Bayer som oppfant heroin og tok patent på det. Bayer markedsførte det på verdensbasis som en hostemedisin for barn og voksne, helt uten bivirkninger, i flere tiår.

I 2019 ble det også kjent at Monsanto var ett av tre selskaper som var anklaget for å ha levert svært giftige pesticider til Israel, som brukte dem i 2017 til å ødelegge jordbruk i Gaza. De to andre selskapene som leverte det samme var Dow og DowDupont. Oljefondet hadde i 2019 **3,4 milliarder** i Dow.

Investeringen i Bayer og Dow fortsatte, etter at det var kjent at de bidro til israelske krigsforbrytelser. Ingen av selskapene ble satt under observasjon for uetisk adferd.

Vi mener det er utvilsomt at Bayer har medvirket til Israels krigsforbrytelser ved å supplere hvitt fosfor til Israels hvitt fosfor-bomber, som ble brukt mot Gaza i 2023.

Fondet *økte* sin investering i Bayer etter at Ap kom til makten igjen i 2021, fra ti milliarder i 2021, til tretten milliarder i 2022. Det impliserer alle de fire anmeldte.

(En gjennomgang av Oljefondets investeringer i noen av verdens mest tvilsomme selskaper kan åpenbart innebære et personlig straffeansvar for flere personer, både i fond og i politikk, enn de vi har anmeldt. Siden det er offentlig påtale i disse sakene, blir det en vurdering for Kripos og NAST).

I dag har Oljefondet fortsatt en investering på 7 milliarder i Bayer.

Avsluttende kommentarer

En stiller seg spørsmål om de som handler aksjer i Oljefondet aldri sjekker noen kilder før de investerer. Har Finansdepartementet eller Norges Bank aldri gitt instruks om Due Dilligence – på godt norsk selskapsgjennomgang og aktsomhetsvurderinger? Det mest nærliggende er at undersøkelsene faktisk blir gjort. Og at investeringer i selskaper som har bidratt til folkerettsbrudd har vært villet politikk fra Arbeiderpartiets side. Det har det også vært fra Høyres side, utvilsomt, siden de har en uttalt politikk som går enda lenge i å ville investere i krigsforbrytere.

Det blir opp til Kripos og NAST å vurdere om det er troverdig at ingen av de anmeldte har kjennskap til hva disse selskapene har gjort og gjør, om de skulle påstå seg helt uvitende og uskyldig. I så fall vil det bety at en forening av bestemødre vet veldig mye mer om Oljefondets investeringer enn landets ledelse, med alle de ressurser de har til rådighet av folk og rådgivere. Vi ser det som en mulighet, men dog neppe.

Konklusjonen må uansett være at de øyeblikkelig avslutter alle de ulovlige investeringene, avslutter alle norske våpenleveranser, og alt samarbeid mellom norske selskaper og selskaper som leverer til Israel.

Vi har en lang rekke ytterligere selskaper som har bidratt til, og bidrar til, Israels krigføring, som har dukket opp gjennom arbeidet med dette tilbakeblikket. Det er selskaper vi ikke har vært oppmerksom på tidligere. Vi tar ikke det med denne gangen - det vil bare være mer av det samme som allerede er bevist; omfattende investeringer i selskaper som bidrar til Israels krigsforbrytelser og folkemord. Oversikten kan innsendes på forespørsel.

Oljefondet passerte *tolv tusen milliarder* kroner i 2021, da Ap vant valget og Jonas Gahr Støre ble statsminister. I 2025 er det nesten doblet, til 21.000 milliarder. Avkastningen i 2025 var på 2.362 milliarder.

Når en summerer opp hvor mange hundrevis av milliarder den norske staten eier i selskapene som utsletter Gaza, og ser den enorme avkastningen fondet har hvert år, er det en hån å se at Støre donerer 100 millioner kroner til UNRWAs humanitære arbeid i 2026. Gjelden vi har til det palestinske folket er utenfor fatteevne.

Jonas Gahr Støre sa i Stortinget 14. mai i 2025 at vi har verdens mest etiske fond. Det kan tvert imot se ut som vi har verdens minst etiske statseide fond.

Tillegg 29. januar:

Nye tall for Oljefondets andre halvår i 2025 offentliggjort

Tall pr. 31.12.2025:

Vår rapport om 20 ikke-israelske selskaper som bryter folkeretten, ble sendt til Finansministeren 31. august 2025, med tall pr. 30 juni 2025. Den er vedlegg 9 til anmeldelsen, og er et av de mest sentrale bevisene for de anmeldtes medvirkning.

Regjeringen har gjennom 2025 fått hard kritikk for de uetiske investeringene, som skulle ha ledet til en grundig gjennomgang og opprydning. Det motsatte skjedde – Jens Stoltenberg skjermet alle investeringene ved å avvikle Etikkrådet. Forskriften om de etiske reglene for fondet ble suspendert 7. november 2025.

https://lovdata.no/dokument/INSO/forskrift/2014-12-18-1793

I de nye offentliggjorte tallene, fremstår det som at Oljefondet ikke har noen begrensninger overhodet, og er helt tonedøv for kritikk. Vi vil her bare raskt nevne noen eksempler på endringer i forhold til rapporten vi har innlevert som bevismateriale. Der vi hadde prosent-eiendel fra 30. juni, har vi tatt med endringene i prosent eierskapet.

RTX: Fondet har ***kjøpt seg opp*** i RTX, fra 1,19% til 1,24%. Økt fra 23 mrd til 30,8 mrd.

General Electric: Fondet har ***kjøpt seg opp*** i GE, fra 1,23% til 1,28%. Økt fra 33 mrd til 41,9 mrd.

General Motors: Økt fra 4,3 mrd til 7 mrd.

HD Hyundai: Økt med over en milliard på 6 måneder, fra 1,649 mrd til 2,694 mrd.

Leidos: Økt fra 2,6 mrd til 3 mrd.

Leonardo SpA: Her har fondet ***kjøpt seg opp*** fra 1,08% til 1,46%. Og økt fra 3,5 mrd til 4,9 mrd.

Palantir: Vi siterer fra Vedlegg 9:

«Mens advarsler mot det beryktete Palantir lenge har kommet fra flere kanter, har Klassekampen dokumentert at Oljefondet fra ***desember 2024 til juni 2025 har økt sin eierandel*** i selskapet. De har nå en av sine største enkeltposter i dette selskapet. Palantir har hatt en enorm verdistigning siden 7. oktober, og Oljefondets investering har nesten doblet seg i verdi på seks måneder – fra 19 til 36 milliarder kroner».

Oljefondet har i andre halvår av 2025, etter at alt var kjent, økt i Palantir fra 35 mrd til 52 mrd. Altså mer enn en dobling, fra 19 til 52 milliarder på ett år.

Thales: Fondet har økt fra 2,9 til 4,2 mrd.

Valero: Fondet har kjøpt seg opp i selskapet som er hovedleverandør av jetfuel til alle Israels bombefly og kamphelikoptre. Økt fra 1,94% til 2,0%. Fra 8,2 mrd til 10,3 mrd.

Vi mener at de nye tallene fra Oljefondet viser et bestemt forsett fra regjeringens side, til å medvirke til Israels krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord.